

tror ikke, vi skulle have for mange af den Slags Love. Kunde vi vedtage noget, hvorved vi virkelig gavne Samfundet i det hele eller enkelte Klasser i Samfundet, som særlig trænge dertil, skulde vi ikke vige tilbage for at løse en saadan Opgave; men hvor der er al Rimelighed for, at en saadan Lov kun bliver et Stykke Papir og ikke andet, skulle vi være meget betænkelige ved at sætte vort Stempel paa den. Det er muligt, jeg tager fejl, og at der endnu kan og vil fremkomme stærke Krav fra Husmændenes Side om at faa en Lov som den foreliggende. Og det er ogsaa muligt — skønt det er mig ubekendt — at der er store Egne i Landet, hvor man skønner betydelig stærkere derpaa, og hvor der stadig inden for Gaardmandsstanden gøres Brug af denne særlige Testationsregel, saaledes at det deraf kunde sluttes, at den ogsaa maatte være hensigtsmæssig og behagelig for Husmændene at have. Men min Anmodning til det Udvalg, som formodentlig faar med denne Sag at gøre, skulde rigtignok være den at se sig nøje for, at undersøge denne Sag meget nøje og omhyggeligt for at finde, om der virkelig er nogen Trang til Stede i den Klasse, som man gennem dette Lovforslag vil opbølge, til at faa Lovforslaget ophøjet til Lov, og om det kan antages, at denne Lov virkelig vil gøre denne Klasse nogen Nytte.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Aadal): Jeg maa beklage, at den højtærede Justitsminister ikke tager saa velvilligt paa Forslaget som hans Forgænger, der stillede sig meget velvilligt over for det. Den højtærede Minister udtalte, at der skal mere til at fremme Husmandsstandens Stilling end en saadan Testationsret, og deri er jeg fuldstændig enig med ham. Det er selvfølgelig ikke Forslagsstillernes Mening, at dette Forslag særlig skulde fremme Husmandsstanden i økonomisk Henseende. Man mener kun, at det er en Ret, som de bør have, og naar Gaardmændene have den, og naar vi for to Aar siden uden Betænkelighed lagde samme Ret ind i Husmandsloven, forstaar jeg ikke, hvorfor man over for andre Husmænd har saadanne Betænkeligheder, som dem, der nu ere fremkomne. Ministeren var dog ikke aldeles afvisende, hvis der viste sig inden for Husmandsstanden at være en virkelig Trang til at faa en saadan Testationsret; i saa Tilfælde kunde Ministeren give sin Tilslutning. At Spørgsmaalet om denne Testationsret ikke har været fremme inden for Husmandsforeningerne, er heller

ikke saa underligt; det er mere de økonomiske og ikke saadanne juridiske Spørgsmaal, Husmandsforeningerne befatte sig med, og det er ogsaa vanskeligt for dem helt igennem at sætte sig ind i saadanne Forhold som Testationsretten. Men jeg mener, at naar man i Praksis har stødt paa Vanskeligheder over for Husmændene med Hensyn til Ordning af deres Bo, og disse Vanskeligheder vilde have været lettere at komme over, hvis Husmændene ogsaa havde haft denne Testationsret, er Forslagets Fremkomst ogsaa berettiget. Jeg haaber derfor ogsaa, at det maa faa en grundig og velvillig Overvejelse. Det ser ikke godt ud, at vi for 2 Aar siden gav en Klasse Husmænd denne Ret, og at vi saa nu sige: „Nu duer den ikke længere, nu skal den smides til Side, nu have vi store Betænkeligheder derved“. Jeg vil ogsaa bede det kommende Udvalg tage under alvorlig Overvejelse om en Forkastelse af Forslaget ikke kunde komme til at se ud som et Spark mod vore Husmænd; det skulde det dog nødigt gøre.

Reventlow: Over for det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) skal jeg blot bemærke, at det falder mig ikke ind at ville paastaa, at et Lovforslag som dette, hvis det bliver til Lov, vil nedbyrde alle Skranker mellem Gaardmænd og Husmænd eller bortvejre alle Forskelligheder mellem dem; men jeg ser i dette Lovforslag om end ikke noget stort Led saa dog et Led i den Række af Love, jeg kunde ønske fremmet til Husmændenes Tary.

Det ærede Medlem mener, at der i det Forhold, som omhandles i det foreliggende Lovforslag, er en ret betydelig Forskel mellem Sædegaardsejere, Bønder og Husmænd. Det tror jeg ikke. Det er ikke saaledes, at en Sædegaardsejer, naar han efterlader Gaarden til en Søn med Begunstigelse af ham paa de andre Børns Bekostning, dermed ogsaa overlader ham Pligten til at sørge for sine Søkende; det gør han ikke; de maa i Reglen sørge for sig selv; men han søger ved at begunstige eet Barn, at bevare Ejendommen i Familien, og det samme gør ogsaa den Bonde, der begunstiger det ene Barn frem for de andre. Det er en kær Tanke for en Fader, at Sønnen skal overtage Gaarden efter ham, og Forholdet vil vel der være det samme; enten det er Sædegaardsejere, Bønder eller Husmænd. Jeg skal indrømme, at dersom dette Lovforslag bliver til Lov, vil denne vel ikke blive benyttet ret meget,